

تأثیر نرم افزار آموزشی طراحی شده در زمینه اصول و فنون عملی پرستاری بر یادگیری مهارت های عملی دانشجویان پرستاری

مرضیه خاتونی^۱، زینب علیمزادی^۱، فاطمه سمیعی سبینی^{۱*}، زهرا شفیعی^۲، وجیهه آتشی^۳

^۱دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران؛ ^۲دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، شهرکرد، ایران؛ ^۳دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

تاریخ دریافت: ۹۲/۱۲/۱۶ تاریخ پذیرش: ۹۳/۱/۲۴

چکیده:

زمینه و هدف: نرم افزارهای آموزشی به عنوان یک روش یادگیری فراگیر محور، فرصتی برای رشد یادگیرندگان فراهم می کنند و با ایجاد محیط مشارکتی به یادگیرندگان و معلمان اجازه می دهند به جستجو پرداخته و انواع مسائل را بررسی کنند؛ لذا این مطالعه به منظور ارزیابی تأثیر نرم افزار کمک آموزشی طراحی شده در زمینه اصول و فنون عملی پرستاری بر یادگیری مهارت های عملی دانشجویان پرستاری انجام شده است.

روش بررسی: در این پژوهش کارآزمایی بالینی که به روش نیمه تجربی انجام شد، تعداد ۱۶۴ دانشجوی پرستاری در ترم اول به روش سرشماری انتخاب و به روش نمونه گیری تصادفی ساده به دو گروه مداخله (۸۲ نفر) و کنترل (۸۲ نفر) تقسیم شدند. در ابتدا هر دو گروه به روش سنتی تحت آموزش قرار گرفتند. در مرحله بعد برای دانشجویان گروه مداخله از نرم افزار کمک آموزشی و برای دانشجویان گروه کنترل مجدداً از روش مطالعه و تمرین به شیوه سنتی جهت آموزش استفاده شد. مهارت عملی دانشجویان در هر دو مرحله از طریق آزمون عملی و چک لیست مورد بررسی قرار گرفت و تأثیر نرم افزار آموزشی طراحی شده در دو گروه مقایسه شد.

یافته ها: نرم افزار آموزشی طراحی شده بر یادگیری مهارت های عملی دانشجویان پرستاری موثر بود. به طوری که اختلاف معنی داری در میانگین نمرات آزمون عملی دانشجویان در گروه مداخله مشاهده شد ($P < 0/05$)، در حالی که این اختلاف در گروه کنترل معنی دار نبود ($P > 0/05$).

نتیجه گیری: استفاده از نرم افزارهای آموزشی به عنوان یک استراتژی موثر آموزشی می تواند باعث ارتقاء مهارت های عملی دانشجویان پرستاری شود.

واژه های کلیدی: مهارت عملی، نرم افزار آموزشی، دانشجویان پرستاری.

مقدمه:

در فرآیند آموزش الگوها و روش های تدریس مستقیم و غیر مستقیم مطرح شده است. یادگیری خود محور به عنوان یک روش تدریس مستقیم در الگوهای آموزشی از سه چهار دهه گذشته تاکنون مورد توجه قرار گرفته است. یادگیری خود محور یک فرآیند ابتکار عمل فردی است با یا بدون کمک دیگران در تشخیص نیازهای یادگیری و مشخص کردن منابع مادی و انسانی برای یادگیری و به کارگیری استراتژی های مناسب و ارزشیابی برآیندهای یادگیری است (۳، ۱).
واژه های طرح شده در این استراتژی به صورت

هدف از تمامی طرح ریزی های برنامه های درسی در فرآیند آموزش، فراهم آوردن فرصت های یادگیری برای دانشجویان است تا بتوانند حداکثر بهره را از مشارکت در فعالیت های انتخاب شده یادگیری فراگیرند و به بالاترین حد یادگیری ممکن دست یابند (۲، ۱).
فرآیند آموزش در واقع ایجاد فرصت های مناسب یادگیری برای تمامی دانشجویان جهت یادگیری در تمامی حیطه های هدف های آموزشی (سطح شناختی، نگرش و روانی حرکتی) و رشد همه جانبه شخصیت دانشجو می باشد (۱).

یادگیری مستقل، خود مدیریت شده، خود محور، خود تنظیم شده و مبتنی بر منابع بیان گردیده است و از طرف متخصصین آموزشی پزشکی، مهارت این استراتژی به عنوان یکی از ملزومات توانایی یادگیری مادام العمر و همچنین از ارکان اساسی دستیابی به سطوح بالای یادگیری یاد شده است و با توجه به انفجار اطلاعات قرن حاضر، نظام های آموزشی بایستی این استراتژی را در آموزش دانشجویان (متناسب با اهداف آموزشی) ترویج نمایند (۴،۱).

نظریه پردازان در حیطه های آموزشی اعتقاد دارند که کلاس های آموزش سنتی دیگر دارای اثر بخشی نیستند، زیرا وابسته به مکان و زمان خاص بوده و نمی توانند بافت واقعی و مناسب را برای یادگیری فراهم کنند. نرم افزارهای آموزشی منابع غنی را فراهم می آورد که می تواند فرصتی برای رشد یادگیرندگان باشد و آن ایجاد محیط مشارکتی است که به یادگیرندگان و معلمان اجازه می دهد به جستجو پرداخته و انواع مسائل را بررسی کنند. بدون شک این فناوری فرصت های متعددی برای محیط یادگیری ایجاد می کند و سبب تعامل آموزشی قابل توجهی می گردد؛ اما به تنهایی نمی تواند کیفیت تدریس و یادگیری را افزایش دهد. این بدان معناست که محیط یادگیری و تدریس، چگونگی اجرای فعالیت های یادگیرنده، فرآیند سنجش عملکرد یادگیرندگان و فرآیند بازخورد باید به گونه ای متناسب شکل گیرد و گرنه تضمینی برای تحقق هدف های آموزشی وجود ندارد (۵،۶).

یکی از چالش های بزرگ در آموزش دانشجویان پرستاری ارائه یک آموزش موثر به منظور تربیت دانشجویان ماهر می باشد که بتوانند در محیط بالین به نحو موثری خدمات ارائه دهند. اساتید پرستاری برای رسیدن به چنین هدفی راهکارهای متفاوتی را ارائه می دهند که یکی از این راهکارها استفاده از فیلم های آموزشی در غالب نرم افزار می باشد که به عنوان یک استراتژی آموزشی مورد استفاده قرار می گیرد (۷). در چند سال اخیر استفاده از بسته های آموزشی از

برجستگی های اصلی دوره سوم تکنولوژی آموزشی می باشد. این فیلم های آموزشی منجر به افزایش مهارت ارتباطی دانشجویان، افزایش مهارت معاینه بیماران و نیز سایر مهارت های روانی حرکتی دانشجویان می گردند (۸،۱). استفاده از فیلم و عکس و انیمیشن در کنار متون آموزشی منجر به ایجاد تعادل در یادگیری دیداری و نوشتاری و شنیداری شده و علاقه به یادگیری را در فراگیران افزایش می دهد و به جای اینکه تمامی کلاس با یکدیگر پیشرفت کرده و به طور یکسان صفات مختلفی را تحصیل کنند، هر دانشجو با شیوه خود پیشرفت کرده و مدت زمان متفاوت را برای تحصیل صفات صرف می کند (۹). در واقع فلسفه یادگیری انفرادی بر مبنای ایجاد شرایط لازم برای افراد متناسب با استعدادشان می باشد (۱۰،۱) که نرم افزارهای آموزشی با توجه به ویژگی هایی همچون تنوع، جذابیت و نوگرایی، دسترسی سریع به امکانات روز دنیا و ارائه روش آموزش جدید و مناسب و ذخیره حجم زیادی از اطلاعات، تأکید بر انفرادی شدن، مفاهیم درونی وسیع منظم و سازماندهی شده، دارا بودن اهداف مشخص، امکان انتخاب ابزار یادگیری، امکان ایجاد کنش های متقابل میان فراگیران، نقش راهنما برای معلم و همچنین ارزیابی توانایی دانشجویان به عنوان یکی از اجزای یادگیری غیر وابسته و افزایش انگیزه یادگیری دانشجویان جهت یادگیری و تغییر نقش معلم از آموزگاری به راهنما بودن و تأکید فراوان بر کاربرد آموزش برنامه ای می تواند این شرایط را برای تمام فراگیران با سطوح مختلف استعداد فراهم نماید (۱۱،۱۲).

با توجه به اینکه پژوهشگران مطالعه حاضر اعضای کمیته ارتقاء مهارت های بالینی دانشکده پرستاری و مامایی قزوین می باشند، اقدام به نیازسنجی از دانشجویان ترم های بالاتر در مورد شیوه سنتی تدریس و شیوه های نوین آموزشی واحد اصول و فنون نمودند و اکثر دانشجویان در مورد حجم زیاد مطالب آموزشی در طی ترم اول تحصیلی که منجر به فشردگی